

บทที่ 4

ธนาคารแห่งประเทศไทยกับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออก

ธนาคารกลางกับการพัฒนาภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ

โดยทั่วไปแล้วภารกิจหลักของธนาคารกลางในประเทศต่าง ๆ คือ รักษาเสถียรภาพทางการเงินและความมั่นคงของสถาบันการเงิน เพื่อสร้างพื้นฐานที่มั่นคงให้ระบบการเงิน อันจะมีผลเกื้อกูลให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวไปอย่างมีเสถียรภาพ ขณะเดียวกันบทบาทของธนาคารกลาง โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนา มักจะไม่หยุดอยู่กับการรักษาเสถียรภาพทางการเงินเท่านั้น โดยธนาคารกลางได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็น เป้าหมายสำคัญของประเทศ จึงจำเป็นต้องระดมสรรพกำลังที่มีอยู่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ได้ผลอย่างจริงจัง โดยเฉพาะเงินทุนในประเทศกำลังพัฒนา เป็นปัจจัยที่มีปริมาณค่อนข้างจำกัด การใช้เงินทุนให้เป็นประโยชน์ได้มากเท่าไรย่อมจะยังประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้มากเท่านั้น ธนาคารกลางได้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปของการจัดสรรเงินทุน โดยกำหนดนโยบายในทางที่จะชี้้นำให้สถาบันการเงินจัดสรรเงินทุนไปสู่ภาคเศรษฐกิจที่ของสำคัญของประเทศ

การตัดสินใจว่าภาค เศรษฐกิจใด เป็นภาค เศรษฐกิจที่สำคัญนั้นอาจพิจารณาได้จากศักยภาพของรายได้ที่ภาค เศรษฐกิจนั้นสามารถจะสร้างขึ้น เมื่อเทียบกับรายได้รวมของประเทศ อีกทั้งศักยภาพในการจ้างงานของภาค เศรษฐกิจนั้น ๆ เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ ในกรณีของประเทศไทยความสำคัญของภาค เกษตรกรรมใน 2 ลักษณะที่กล่าวข้างต้นปรากฏให้เห็นเด่นชัด นอกจากนี้ ยังมีภาค เศรษฐกิจอื่นซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาให้เจริญเติบโตขึ้น เพื่อ เป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาเศรษฐกิจต่อไปในอนาคต ที่สำคัญได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม นอกเหนือไปจากนี้ยังมีภาคอื่นซึ่งจำเป็นต้อง เจริญเติบโตขึ้น เพื่อช่วยกระตุ้นให้ภาค เศรษฐกิจหลัก เบื้องต้นขยายตัวตามที่ต้องการ ได้แก่ภาคการส่งออก ในกรณีของประเทศไทยซึ่งมีระบบเศรษฐกิจ เปิด ความต้องการสินค้าและบริการจากภายนอก เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้มีการขยายการผลิตและเพิ่มรายได้ในประเทศในที่สุด นอกจากนี้รายได้จากการส่งออกจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการนำเข้า สินค้าทุนและสินค้าอื่นที่จำเป็นในการพัฒนาประเทศ โดยไม่ต้องพึ่งแหล่งเงินทุน

จากนอกประเทศอีกด้วย

เนื่องจากปัจจัยสำคัญของการพัฒนาภาค เศรษฐกิจต่าง ๆ นั้นคือเงินทุน หน้าที่ของ ธนาคารกลางในส่วนี้จึงต้องคอยดูแลว่าภาค เศรษฐกิจที่สำคัญไม่ขาดแคลน เงินทุน และ เพื่อ จะเป็นหลักประกันว่าปัญหา เรื่องการขาดแคลน เงินทุนจะไม่เกิดขึ้น ธนาคารกลางในฐานะผู้ ควบคุมดูแลระบบสถาบันการเงินซึ่งทำหน้าที่ เป็นตัวกลาง ในการระดม เงินทุนจากหน่วย เศรษฐกิจ ที่มี เงินทุนส่วน เกินมาจัดสรร ให้แก่หน่วย เศรษฐกิจที่ขาดแคลน เงินทุน จริ เป็นที่จะต้องกำหนด นโยบายที่ เกี่ยวกับการจัดสรร เงินทุนให้สถาบันการเงินปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณี ที่ เห็นว่า ถ้าปล่อยให้การจัดสรร เงินทุน เป็นไปโดย เสรี โอกาสที่ภาค เศรษฐกิจสำคัญจะได้รับ การจัดสรร เงินทุน ในจำนวนอัน เหมาะสมคง เป็นไป ได้ยาก ทั้งนี้ อาจจะ เนื่องมาจากความ เสี่ยงสูงและผลตอบแทนต่อ เอกชนผู้ลงทุน โดย เปรียบ เทียบต่ำ

ตัวอย่างของกรณีนี้ได้แก่การจัดสรร เงินทุนของสถาบันการเงินให้แก่ภาค เกษตร กรรม ซึ่งในอดีตอยู่ในระดับต่ำมาก จนกระทั่งธนาคารแห่งประเทศไทย เข้าไปแทรกแซง ด้วยนโยบายสินเชื่อ เกษตร ที่กำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ต้องปล่อยสินเชื่อ เกษตร เป็นสัดส่วนกับ ยอดเงินฝากที่ระดมได้ในแต่ละปีไม่ต่ำกว่าที่กำหนด อย่างไรก็ตาม การกำหนดและจัดสรร เงิน ทุนของสถาบันการเงินไปยังภาค เศรษฐกิจต่าง ๆ ในรูปแบบของมาตรการสินเชื่อ เกษตรจำเป็น ต้องมีขอบ เขต มิฉะนั้นมาตรการของทางการจะ เข้า ไป เป็นอุปสรรคต่อกลไกการทำงาน ของ ระบบเศรษฐกิจแบบ เสรีมาก เกินไป

การแก้ปัญหาใน เรื่องการขาดแคลน เงินทุนจึงต้องอาศัยการให้ความช่วยเหลือทาง การเงินจากธนาคารกลาง โดยตรงให้แก่ภาค เศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ ในรูปของการให้กู้ยืมผ่านสถาบันการเงิน หรือโดยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจาก กิจกรรมที่ต้องการสนับสนุน สำหรับการให้ความช่วยเหลือโดยตรงนั้นนอกจากจะจัดสรร เงินทุน จำนวนหนึ่ง เพื่อให้กู้ยืมแล้ว ยังมักจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยการให้กู้ยืมในอัตราต่ำกว่าอัตรา ตลาดอีกด้วย เพื่อลดรายจ่ายค่าดอกเบี้ยให้แก่กิจกรรมที่ต้องการสนับสนุน ซึ่งถือ เป็นสิ่งจูงใจ ชนิดหนึ่ง หรือในบางกรณีเป็นการผ่อนคลายภาวะให้กับกิจการนั้น ๆ ในช่วงที่ประสบปัญหาใน การดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในการดำเนินงานใน เรื่องการจัดสรร เงินทุนตามที่กล่าวมาข้าง ดัชนีนั้น ธนาคารกลางจำต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง เพื่อให้เกิดผลดีต่อระบบ เศรษฐกิจ โดยส่วนรวมอย่างแท้จริง และระมัดระวังมิให้การให้ความช่วยเหลือทางการเงินโดยตรงสูง เกินขอบ เขตที่เหมาะสม ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบอันไม่พึงปรารถนาต่อ เสถียรภาพทาง การเงินของประเทศ

ธนาคารแห่งประเทศไทยกับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ

ตามพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการธนาคารแห่งประเทศไทย พุทธศักราช 2485
ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกของธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดไว้ว่า

- มาตรา 12 (3) การซื้อ ขาย และรับช่วงซื้อลดตั๋วแลกเงิน และตั๋วสัญญา
ใช้เงินที่เกิดจากการค้าหรือพาณิชย์อันสุจริต มีลายมือชื่อของบุคคลที่พึง เชื่อถือสองคนหรือมาก
กว่า ลายมือชื่อหนึ่งต้อง เป็นของธนาคารใดธนาคารหนึ่ง หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ สถาบันใด
สถาบันหนึ่ง และถึงกำหนดใช้เงินภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด แต่ต้องไม่เกินหก
เดือน นับแต่วันซื้อหรือรับช่วงซื้อลดโดยไม่รวมวันก่อน เข้าด้วยกัน

- มาตรา 12 (4) การซื้อ ขาย และรับช่วงซื้อลดตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญา
ใช้เงิน ที่เกิดจากกิจการอุตสาหกรรม กสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ การทำป่าไม้ การประมง
การทำเหมืองแร่ การทำนาเกลือ หรือการสาวไหม อันสุจริต หรือตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญา
ใช้เงิน ที่ออกเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการเกี่ยวกับมูลภัณฑ์กันชนระหว่างประเทศ ซึ่ง
ประเทศไทย เป็นสมาชิก และกองทุนการเงินระหว่างประเทศยอมให้ประเทศไทยถอนเงิน
จากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อการนี้ได้

ตั๋วแลกเงินและตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าว ในวรรคหนึ่งต้องมีลายมือชื่อของบุคคลที่พึง
เชื่อถือได้สองคนเป็นอย่างน้อย ลายมือชื่อหนึ่งต้อง เป็นของธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่น
และต้องถึงกำหนดใช้เงินไม่เกินสิบสอง เดือน นับแต่วันซื้อหรือรับช่วงซื้อลด หรือภายในระยะ
เวลาเร็วหรือช้ากว่านั้นตามที่คณะกรรมการจะกำหนด แต่ต้องไม่เกิน 60 เดือนนับแต่วันซื้อ
หรือรับช่วงซื้อลด คณะกรรมการอาจกำหนดเงื่อนไขของการซื้อขายไว้ด้วยก็ได้

ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยแก่ภาคเศรษฐกิจ-
กิจที่สำคัญนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ทำหน้าที่ไปในแนวของธนาคารเพื่อการพัฒนา โดย
ได้เลือกใช้มาตรการต่าง ๆ กันตามความเหมาะสม ในปัจจุบันการให้สินเชื่อแก่ผู้ประกอบการ
ต่าง ๆ ของธนาคารแห่งประเทศไทยผ่านสถาบันการเงินต่าง ๆ ใช้วิธีการรับช่วงซื้อลดตั๋ว
สัญญาใช้เงินของผู้ประกอบการ เป็นสำคัญ ซึ่งได้แก่การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออก และเพื่อใช้
เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบการอุตสาหกรรม การเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ แต่ก้
มีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในบางด้านที่ใช้วิธีซื้อตั๋วและวิธีให้กู้ยืม เช่น การซื้อลด
ตั๋วสัญญาใช้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อนำไปให้เกษตรกรและ
สหกรณ์การเกษตรกู้ต่อ และถว้ซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินจากบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

เพื่อการลงทุนแก่กิจการอุตสาหกรรมบางประเภท โดยมีกระทรวงการคลัง เป็นผู้อำนวยการดำเนินการ ส่วนการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการพยุหราคาข้าวในปี 2523-24 นั้น แทนที่จะใช้วิธีการซื้อหรือรับช่วงซื้อลดข้าวสัญญาใช้เงินธนาคารแห่งประเทศไทยได้เลือกใช้วิธีการให้กู้ยืมแก่ธนาคารพาณิชย์ โดยมีตัวสัญญาใช้เงินของลูกค้าที่เกี่ยวข้องเป็นประกัน

สำหรับการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยผ่านธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบต่าง ๆ นั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยการให้กู้ยืมต่ำเป็นพิเศษ ทั้งนี้ เพื่อช่วยลดต้นทุนในการผลิตสินค้าทั้งสินค้าอุตสาหกรรมและผลผลิตทางการเกษตร ตลอดจนลดต้นทุนของผู้ส่งออก ทำให้สามารถส่งสินค้าไปขายแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ดีขึ้น

การรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก

หลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เปิดดำเนินการในปี 2485 และเริ่มทำหน้าที่สำคัญ ๆ ของธนาคารกลางผ่านไปได้ระยะเวลาหนึ่งแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งสินค้าออกโดยการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงิน ซึ่งนับว่าเป็นความช่วยเหลือทางการเงินแก่ภาคเศรษฐกิจที่สำคัญประเภทแรกตั้งแต่ปี 2499 ทั้งนี้ เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นว่า การส่งออกเพื่อให้ได้เงินตราต่างประเทศมาเพื่อพัฒนาประเทศเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง การรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ก็เพื่อให้ผู้ส่งออกได้เงินกู้ที่มีต้นทุนต่ำพอสมควร (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2525: 182) ในช่วงเวลาดังกล่าว สินค้าออกที่สำคัญของไทยคือข้าว เนื่องจากในปี 2498 รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงนโยบายการส่งออกข้าว โดยให้เอกชนส่งข้าวออกได้โดยเสรี (อัมมาร์ สยามวาลา 2522: 172) ทำให้ผู้ส่งออกข้าวจำเป็นต้องใช้เงินมากทั้งในรูปของการซื้อข้าวเพื่อส่งออกและเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าไปช่วยเหลือ โดยเริ่มให้ธนาคารพาณิชย์นำใบประทวนสินค้าข้าวมาขายให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย ในวันที่ 2 มกราคม 2499 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศรับช่วงซื้อลดสัญญาใช้เงินอันเกิดจากการค้าข้าว โดยมีอัตรารับช่วงซื้อลดร้อยละ 7 ต่อปี และธนาคารพาณิชย์จะรับซื้อลดได้ไม่เกินร้อยละ 9 ต่อปี ในระยะแรกประกาศฉบับนี้ยังไม่เป็นที่แพร่หลายนัก ที่เป็นเช่นนี้ด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกันคือ พ่อค้าผู้ส่งออกยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการออกตั๋วและขายช่วงลดตัวกับธนาคารแห่งประเทศไทย และพ่อค้าข้าวรายใหญ่ ๆ ได้เครดิตส่วนหนึ่ง

มาจากต่างประเทศแล้ว ทางด้านธนาคารพาณิชย์ เองก็เกรงว่ารายได้ของตนจะลดลง จากการที่นำตัวมาขายต่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทย

ในปี 2501 แทนที่จะจำกัดการรับช่วงซื้อลดแต่เฉพาะข้าว ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ขยายบริการออกไป เป็นการรับช่วงซื้อลดตัวที่เกิดจากการส่งออกทั่วไป โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญให้ธนาคารพาณิชย์ใช้บริการของธนาคารแห่งประเทศไทยมากขึ้น ระเบียบการขอรับช่วงซื้อลดตัวสินค้าออก ซึ่งเริ่มใช้เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน 2501 นอกจากจะขยายไปถึงสินค้าออกทั่วไปแล้ว สำหรับสินค้าข้าวได้เพิ่มการรับช่วงซื้อลดภายหลังส่งออกที่มีการออกตัวแลกเงินมีกำหนดเวลาไปเรียกเก็บเงิน และธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้เพิ่มวงเงินที่รับช่วงซื้อลดสำหรับสินค้าทุกชนิดเป็นร้อยละ 70 ของมูลค่าตามเลตเตอร์ออฟเครดิตอีกด้วย ต่อมาธนาคาร เห็นว่าอัตราดอกเบี้ย เดิมนั้นสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่จะกู้ยืมได้จากต่างประเทศ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ใช้บริการไม่มากเท่าที่ควร ในวันที่ 1 ตุลาคม 2502 ธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ประกาศระเบียบใหม่ ลดอัตรารับช่วงซื้อลดลงเป็นร้อยละ 5 ต่อปี โดยธนาคารพาณิชย์จะเรียกเก็บจากลูกค้าได้ไม่เกินร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งอัตราดังกล่าวมิได้เปลี่ยนแปลงมากกว่า 20 ปี เพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2527 โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยการซื้อลดและรับช่วงซื้อลดเป็นร้อยละ 5 และ 8 ในกรณีเป็นผู้ส่งออกรายย่อย (วงเงินไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อราย) และสินค้าออกตามบัญชี 3^{1/} และ ร้อยละ 7 และ 9 ในกรณีเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ และสินค้าออกทั่วไป

ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก พ.ศ. 2514 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ได้กำหนดไว้ว่า

ข้อ 1. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก ซึ่งออกเป็นเงินบาท ดังต่อไปนี้

- ก. เป็นตัวสัญญาใช้เงินที่ผู้ส่งออกที่พึง เชื่อถือได้เป็นผู้ส่งออก
- ข. เป็นตัวสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการค้าอันสุจริต และออกตาม

(1) เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ที่เปิดมาเป็นค่าสินค้า

^{1/} บัญชีแนบท้ายประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 40/2521 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2521 เรื่องการให้การส่งเสริมบริษัทการค้าระหว่างประเทศ.

- (2) สัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้าที่ได้รับจากผู้ส่งสินค้าในต่างประเทศ
- (3)^{1/}ตั๋วแลกเงินซึ่งเกิดจากการส่งสินค้าออกที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน
(Usance Export Bill)
- (4) ใบรับฝากสินค้าหรือเอกสาร ซึ่งเป็นหลักฐานแสดงว่ามีสินค้าที่จะส่งออก เก็บรักษาไว้ในสถานที่เก็บรักษาสินค้าที่ธนาคารพาณิชย์ให้ความเชื่อถือ และธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความเห็นชอบแล้ว
- (5) เลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ที่เปิดมาเป็นคำสั่งซื้อซึ่งได้มีการรับฝากสินค้าที่ได้นำมาประกอบการออกตั๋วสัญญาใช้เงินซึ่งได้นำมาขายช่วงลดไว้ตาม (4) และได้มีการชำระหนี้ตามตั๋วสัญญาใช้นั้นแล้ว

ค. ตั๋วสัญญาใช้เงินถึงกำหนดใช้เงินไม่เกินวันที่ผู้ส่งออกจะได้รับชำระค่าสินค้าแต่จะต้องไม่เกิน 180 วัน นับแต่วันที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับช่วงซื้อลด ถ้ามีการออกตั๋วแลกเงินชนิดจ่ายเมื่อเห็นส่งไปเรียกเก็บตามข้อ 1 ข. (2) หรือ (4) ให้ถือว่ามีการชำระเงินไม่เกิน 10 วัน นับแต่วันที่ออกตั๋วแลกเงิน สำหรับตั๋วแลกเงินชนิดมีกำหนดเวลา (Usance Export Bill) ให้ถือว่าได้มีการชำระเงินไม่เกิน 10 วัน นับแต่วันครบกำหนดชำระเงินตามตั๋วแลกเงิน

^{1/}แก้ไขเพิ่มเติมตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก (ฉบับที่ 10) ลงวันที่ 24 กันยายน 2527 เป็น (3) ตั๋วแลกเงินที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน (Usance Export Bill) ซึ่งเกิดจากการส่งออกซึ่งสินค้าอัญมณีหรือประเภทสินค้าที่มีได้ปรากฏในบัญชี 1 และบัญชี 2 ของบัญชีแนบท้ายประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 40/2521 ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2521 เรื่องการให้การส่งเสริมบริษัทการค้าระหว่างประเทศ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือสินค้าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาตามความจำเป็น เฉพาะราย ทั้งนี้ต้องมีใช้ตั๋วแลกเงินที่ธนาคารพาณิชย์ซื้อไว้เพื่อส่งไปเรียกเก็บเงินจากต่างประเทศ .

ง.^{1/} เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ในอัตราส่วนลด

อัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยไม่มีการเรียกประโยชน์อื่นใดเพิ่ม และ
จำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินต้องไม่สูงกว่าจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออกตั๋วขยับ และ
มีการสลักหลังของธนาคารพาณิชย์โอนตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคารแห่งประเทศไทย ในกรณี
ที่เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ออกตามตั๋วแลกเงินที่มีกำหนดเวลาชำระเงิน (Usance Export Bill)
ที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อไว้เพื่อส่งไปเรียกเก็บเงินจากต่างประเทศ ผลประโยชน์จากการซื้อตั๋ว
แลกเงินนั้น เฉพาะส่วนที่ออกตั๋วสัญญาใช้เงินดังกล่าวจะต้องไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่ง
ประเทศไทยกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินไว้จากผู้ออกตั๋ว

ข้อ 2. ธนาคารแห่งประเทศไทยจะรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตามข้อ 1. ใน
อัตราตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง อัตรารับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิด
จากการส่งสินค้าออก ซึ่งมีผลบังคับอยู่ ณ วันที่รับช่วงซื้อลด เป็นจำนวนเงินไม่เกินอัตราดังต่อไปนี้

- ก. ร้อยละ 90 ของจำนวนเงินตามตั๋วแลกเงิน
- ข. ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินตาม เลตเตอร์ออฟเครดิต
- ค. ร้อยละ 70 ของจำนวนเงินตามสัญญาซื้อขายหรือคำสั่งซื้อสินค้า
- ง.^{2/} ร้อยละ 40 ของมูลค่าสินค้าในใบรับฝากสินค้าเพื่อส่งออก ตามหลัก

ฐานที่ธนาคารพาณิชย์ประเมิน ซึ่งต้องไม่สูงกว่าราคาตลาดของสินค้านั้น

จ. ร้อยละ 80 ของจำนวนเงินตาม เลตเตอร์ออฟเครดิตสำหรับตั๋วสัญญา
ใช้เงินที่ออกตามข้อ 1 ข. (5) แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 80 ของมูลค่าสินค้า โดยคำนวณจาก

^{1/} แก้ไข เป็น "ง. เป็นตั๋วสัญญาใช้เงินที่ธนาคารพาณิชย์ได้ซื้อลดไว้ในอัตราส่วนลด
ไม่เกินกว่าอัตราที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด โดยไม่มีการเรียกประโยชน์อื่นใดเพิ่ม
เดิม และจำนวนเงินตามตั๋วสัญญาใช้เงินต้องไม่สูงกว่าจำนวนเงินที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ออก
ตั๋วขยับและมีการสลักหลังของธนาคารพาณิชย์โอนตั๋วสัญญาใช้เงินให้แก่ธนาคารแห่งประเท
สไทย" ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิด
จากการส่งสินค้าออก (ฉบับที่ 10) ลงวันที่ 1 ตุลาคม 2527.

^{2/} แก้ไข เป็น "ร้อยละ 50" ตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการรับ
ช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิดจากการส่งสินค้าออก (ฉบับที่ 11) ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2527.

ปริมาณสินค้าคง เหลือในใบรับฝากสินค้าตามราคาต่อหน่วยใน เลตเตอร์ออฟ เครดิต

นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดอื่น ๆ ที่สำคัญ (ดูภาคผนวกที่ 1) คือ ในกรณีที่ผู้ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นบริษัทการค้าระหว่างประเทศ วงเงินการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินตาม เอกสารประกอบตั๋วจะสูงกว่ากรณีผู้ส่งออกทั่วไปร้อยละ $10 \frac{1}{2}$ ส่วนในกรณีที่ผู้ส่งออกรายย่อย หรือรายใหม่ (วงเงินไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อราย) วงเงินการรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่ ออกตามตั๋วแลก เงินซึ่งเกิดจากการส่งสินค้าออกที่มีกำหนด เวลาชำระ เงิน (Usance export bill) จะ เป็นร้อยละ 100

หากไม่มีการส่งออกจริงตามที่กำหนด ผู้ส่งออกจะต้องเสีย เบี้ยปรับในอัตราร้อยละ 11 ต่อปี และถ้าสามารถส่งออกได้ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ตั๋วสัญญาใช้เงินครบกำหนด ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคืน เบี้ยปรับให้หรือถ้าไม่สามารถส่งออกแต่พิสูจน์ได้ว่า ไม่ใช่ความ ผิดของตน อัตรา เบี้ยปรับจะลดลงเหลือร้อยละ 8 ต่อปี

ความจำเป็นและความ เหมาะสมของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อการส่งออก

ในการวิเคราะห์ถึงความสม เหตุสมผลของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อ การส่งออกของธนาคารแห่งประเทศไทย แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. เป็น เครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออก
2. ลดต้นทุนด้านดอกเบี้ยของผู้ส่งออกและ เพียบสภาพคล่องให้ผู้ส่งออก
3. ลดข้อจำกัดในการหา เงินกู้และต้นทุน เงินกู้ที่ต่างกันของผู้ส่งออกที่ต่างขนาดกัน

1. เป็น เครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออก

ในการส่งเสริมการส่งออก รัฐบาล เพิ่งจะมึนโยบายในเรื่องนี้อย่างจริงจังในช่วง แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515 - 19) ต่อเนื่องมาจนถึง

1/

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การรับช่วงซื้อลดตั๋วสัญญาใช้เงินที่เกิด จากการส่งสินค้าออกของบริษัทการค้าระหว่างประเทศที่ได้รับการส่งเสริม ลงวันที่ 9 ตุลาคม 2527.

ปัจจุบัน โดยในช่วงก่อนหน้านี้ (พ.ศ. 2504 - 14) เป็นระยะเวลาของนโยบายทดแทนการนำเข้าในรูปของการส่งเสริมการลงทุนและการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศ โดยใช้มาตรการด้านภาษี (ณรงค์ชัย อัครเศรณี 2522 : 29) อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐบาลจะมีมาตรการในการส่งเสริมการส่งออกในรูปแบบต่าง ๆ แต่มาตรการบางอย่างของรัฐบาลยังให้การคุ้มครองการผลิตเพื่อจำหน่ายในประเทศอยู่มาก เป็นต้นว่า โครงสร้างของภาษีขาเข้ายังมีอัตราสูงเพื่อกีดกันมิให้สินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน มาตรการส่งเสริมการลงทุนสำหรับการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และมีการใช้มาตรการควบคุมการนำเข้าเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิตในประเทศมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเก็บภาษีและควบคุมการส่งออกสินค้าบางประเภท (ณรงค์ชัย อัครเศรณี และ ศิริกุล จงชนสารสมบัติ 2523 : 1)

สำหรับมาตรการในการส่งเสริมการส่งออก รัฐบาลได้กำหนดมาตรการหลายประการ เพื่อให้การส่งออกขยายตัวมากขึ้น กล่าวคือ การยกเว้นและการชดเชยภาษี การส่งเสริมการลงทุนเพื่อการส่งออก การกำหนดเขตอุตสาหกรรมส่งออก การจัดตั้งคลังสินค้าทัณฑ์บน การกำหนดมาตรฐานสินค้าออก และการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออก (Juanjai Ajanant 1985 : 120 - 181)

จากการที่รัฐบาลมีนโยบายทั้งในแง่ของการส่งเสริมการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และส่งเสริมการผลิตเพื่อการส่งออกในเวลาเดียวกัน^{1/} ได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในเป้าหมายของนโยบายทั้งสอง กล่าวคือการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าโดยตั้งกำแพงภาษีขาเข้า จะทำให้ราคาสินค้าที่นำเข้านั้นมีราคาสูงขึ้น และทำให้ผู้ผลิตในประเทศสามารถขายสินค้าได้ในราคาที่สูงกว่าราคาในตลาดโลก (ทั้งนี้เพราะ กรณีที่นำเข้าจะต้องรวมภาษีขาเข้าอีกด้วย หรือกรณีที่เป็นสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศเอง ผู้ผลิตสามารถตั้งราคาให้สูงกว่าราคาในตลาดโลกได้ เพราะมีกำแพงภาษีเป็นตัวกีดกันการนำเข้า ทำให้สินค้าจากต่างประเทศไม่สามารถเข้ามาแข่งขันได้) ทำให้ผู้ผลิตในประเทศไม่สนใจที่จะพัฒนาหรือหาช่องทางในการส่งออก

^{1/} จริงอยู่แม้ว่าช่วงเวลาซึ่งรัฐบาลใช้นโยบายทั้งสองจะต่างกัน แต่ผลในทางปฏิบัติแล้ว รัฐบาลยังคงให้ความคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากค่า ERP ที่แสดงในตาราง 4.1

นอกจากนี้ การคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตขึ้นเพื่อทดแทนการนำเข้า ยังทำให้ต้นทุนในการผลิตเพื่อส่งออกสูงกว่าราคาในตลาดโลกอีกด้วย กล่าวคือ ในกรณีที่คุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลาง จะทำให้ราคาวัตถุดิบหรือสินค้าขั้นกลางนั้นสูงกว่าราคาในตลาดโลก (เพราะได้รับการคุ้มครองภาษี) หากผู้ผลิตใช้วัตถุดิบเหล่านี้ทำการผลิตเพื่อส่งออก จะต้องมียอดต้นทุนสูงกว่าต้นทุนในราคาตลาดโลก และทำให้ไม่สามารถขายแข่งขันในตลาดโลกได้

จากการศึกษาของ ณรงค์ชัย อัครเศรณี (2523 : 11) เกี่ยวกับปัญหาของการพัฒนาการส่งออกนั้นได้ข้อสรุปว่า "โครงสร้างการคุ้มครองจากระบบภาษีอากรให้ความคุ้มครองแก่การผลิตเพื่อขายในประเทศมากกว่าส่งออก และระบบภาษีนี้อาจทำให้ต้นทุนการผลิตเพื่อการส่งออกสูงกว่าที่ควร" นอกจากนี้ในการศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองอุตสาหกรรมในปี 2526 ยังคงยืนยันว่าอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้ายังคงได้รับการคุ้มครองสูงกว่าอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออก (Narongchai Akrasanee 1985 : 85 - 88)

เพื่อแสดงให้เห็นถึงว่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกของธนาคารแห่งประเทศไทยจะช่วยส่งเสริมการส่งออกได้อย่างไรนั้นพิจารณาได้จากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่แท้จริงที่ผู้ส่งออกได้รับ (EER_x) จากการส่งสินค้าไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ดังนี้

EER_x คือจำนวนเงินตราในประเทศที่แท้จริงที่ผู้ส่งออกได้รับต่อหนึ่งหน่วยเงินตราต่างประเทศ โดย EER_x จะได้มาจากอัตราแลกเปลี่ยนทางการรวมกับมาตรการส่งเสริมการส่งออกต่าง ๆ เช่น การยกเว้นและการลดหย่อนภาษีอากร หรือการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบของการให้กู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เป็นต้น และหักด้วยภาษีส่งออก แต่เนื่องจากอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยกับประเทศคู่ค้าสำคัญ (ณ ที่นี้คือสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น) แตกต่างกัน EER_x จะถูกปรับค่าด้วย purchasing power parity index ซึ่งเป็นสัดส่วนระหว่างดัชนีราคาขายส่งของประเทศคู่ค้าที่สำคัญกับดัชนีราคาขายส่งของประเทศไทย $\frac{1}{PPP}$ หากใช้ผลการศึกษาของ Somsak Tambunlertchai and others (2527 : 110) เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบ EER_x (และรวมทั้ง $PPP \cdot EER_x$) เมื่อพิจารณาการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกจากธนาคารแห่งประเทศไทย กับกรณีที่ไม่มีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารแห่ง

ประเทศไทย พบว่า เมื่อมีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออก อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงและอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงปรับค่าที่ผู้ส่งออกได้รับในช่วงปี 2515 - 23 จะมีค่าสูงกว่ากรณีที่ไม่มีการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออก (ตารางที่ 4.2 และ 4.3) โดยในทุก ๆ หนึ่งดอลลาร์สหรัฐหรืออเมริกาที่ผู้ส่งออกได้รับ คิดเป็นเงินช่วยเหลือจากธนาคารแห่งประเทศไทย 0.3570 - 0.3658 บาทในช่วงปี 2515 - 2522 (ยกเว้นปี 2523 ที่เพิ่มเป็น 0.5637 บาท) ซึ่งจะเห็นได้ว่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกของธนาคารแห่งประเทศไทย จะทำให้ผู้ส่งออกมีรายได้จากการส่งออก เป็นเงินบาทเพิ่มขึ้นอันจะมีผลให้ผู้ส่งออกกระตือรือร้นหรือสนใจที่จะส่งออกมากขึ้น อนึ่งในการศึกษานี้ได้พิจารณาว่าผู้ส่งออก เป็นผู้รับเงินอุดหนุนแต่เพียงผู้เดียว

2. ลดต้นทุนด้านดอกเบี้ยของผู้ส่งออกและเพิ่มสภาพคล่องให้ผู้ส่งออก

ดอกเบี้ย เป็นผลตอบแทนของการใช้ปัจจัยทุน และเป็นต้นทุนในการผลิตหรือการค้าประเภทหนึ่ง หากสามารถลดต้นทุนด้านอัตราดอกเบี้ยได้ จะทำให้ผู้ประกอบการสามารถลดราคาสินค้าของตนได้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าว จึงได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเงินในรูปของอัตราดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ส่งออกมากกว่า 20 ปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2525 : 182) ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือด้านเงินทุนหมุนเวียนแก่ผู้ประกอบการ และในขณะเดียวกันก็ช่วยลดต้นทุนในการประกอบธุรกิจ อันจะทำให้ผู้ประกอบการเหล่านี้สามารถแข่งขันในการจำหน่ายสินค้าได้ดียิ่งขึ้น (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2517 : 29)

จากตาราง 5.1 จะเห็นได้ว่าหากผู้ส่งออกไม่ได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ส่งออกจะมีต้นทุนค่าดอกเบี้ยขั้นต่ำ (อย่างน้อย) เท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์คิดสำหรับลูกค้าชั้นดี (prime rate) แต่ถ้าผู้ส่งออกได้รับความช่วยเหลือจากธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้ส่งออกจะเสียต้นทุนค่าดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 7 ต่อปี ซึ่งผลต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยทั้งสองในบางปีนั้นต่างกันกว่าร้อยละ 10 ต่อปี ดังเช่นในปี 2524 เป็นต้น หากเปรียบเทียบเพดานอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนสามารถให้แก่ผู้ประกอบการ จะพบว่าผลต่างของเพดานอัตราดอกเบี้ยกับอัตราดอกเบี้ยจากธนาคารแห่งประเทศไทย จะยิ่งต่างกันมากขึ้น

การให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออก นอกจากจะช่วยลดต้นทุนในการผลิตให้แก่ผู้ประกอบการแล้ว ยังช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ธนาคารพาณิชย์ อันจะเป็นผลต่อการเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการด้วย ดังจะเห็นได้จากตาราง 4.4 ที่แสดงถึงยอดคงค้างของสินเชื่อเพื่อการส่งออกของธนาคารพาณิชย์ เฉพาะในรูปของตั๋วเงินเพื่อการส่งออก โดยทั่วไปตั๋วเงินเพื่อการส่งออกแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์ขายลดให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย และตั๋วเงินที่ธนาคารพาณิชย์มีได้มาขายลดให้กับธนาคารแห่งประเทศไทย สัดส่วนของตั๋วเงินทั้ง 2 ประเภทนี้จะขึ้นอยู่กับสภาพทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ โดยทั่วไปสัดส่วนดังกล่าวจะเท่า ๆ กัน ยกเว้นในกรณีที่เกิดภาวะเงินตึง ธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มที่จะขายลดตั๋วเงินเพื่อการส่งออกแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยมากขึ้น ตัวอย่างเช่น ในปี 2522 ธนาคารพาณิชย์ขายลดตั๋วเงินเพื่อการส่งออกแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยราวร้อยละ 66 ของมูลค่าตั๋วเงินเพื่อการส่งออกทั้งหมด และสัดส่วนนี้ลดลงเหลือร้อยละ 56 ในปี 2523 เมื่อภาวะเงินตึงได้คลี่คลายลง (ธนาคารแห่งประเทศไทย 1981 : 22)

จากที่ได้กล่าวข้างต้น แม้ว่าจะมิได้เป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ส่งออกโดยตรง แต่เป็นการเพิ่มสภาพคล่องให้ธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจอีกต่อหนึ่ง นอกจากนี้การให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกในรูปของการให้สินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ยังเป็นเครื่องมือรองรับมิให้ผู้ส่งออกได้รับความกระทบกระเทือนมากนักจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้นอย่างรวดเร็วในบางช่วงเวลา

3: ลดข้อจำกัดในการหาเงินกู้และต้นทุนเงินกู้ที่ต่างกันของผู้ส่งออกที่ต่างขนาดกัน

จากการที่ตลาดเงินยังพัฒนาไม่มากนัก และสถาบันการเงินที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการต่าง ๆ สามารถแบ่งผู้กู้ออกเป็นหลายประเภทได้ (credit market segmentation) ทำให้ผู้ประกอบการ (รวมถึงผู้ส่งออกด้วย) ที่มีขนาด (Size) ต่างกัน มีข้อจำกัดในการหาเงินกู้และต้นทุนเงินกู้ที่แตกต่างกันออกไป ผู้ประกอบการขนาดใหญ่หรือผู้ประกอบการที่ดำเนินกิจการมานานแล้ว จะเข้าถึงสถาบันการเงิน และมีต้นทุนในการกู้ยืมเงินต่ำกว่าผู้ประกอบการขนาดเล็กหรือรายใหม่ (Pairoj Vongvipanond, 1980 : 51 และ 1984 : 16)

การที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่งออกในลักษณะที่เป็นการทั่วไป (across the board) ทำให้ผู้ส่งออกทุกคนที่เป็นผู้ส่งออกที่เชื่อ

ถือได้ (ธนาคารพาณิชย์จะเป็นผู้พิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย) จะมีสิทธิที่จะใช้บริการนี้ ซึ่งจะช่วยให้ข้อจำกัดในการหาเงินกู้ของผู้ส่งออกได้บ้าง โดยเฉพาะผู้ส่งออกรายย่อย นอกจากนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยยังให้สิทธิพิเศษบางประการแก่ผู้ส่งออก รายใหม่ และรายย่อย เป็นกรณีพิเศษ ทำให้ข้อจำกัดในด้านการหาเงินกู้และต้นทุนเงินกู้ที่สูง กว่าส่งออกรายใหญ่ลดลง อย่างไรก็ตามแม้ว่าการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของธนาคาร แห่งประเทศไทย ช่วยลดปัญหาดังกล่าวได้ แต่จากสถิติการให้ความช่วยเหลือ พบว่า ผู้ส่ง ออกรายใหญ่ยังคง เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากบริการนี้สูงสุด

จากจุดมุ่งหมายสำคัญของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน เพื่อการส่งออกของธนาคาร แห่งประเทศไทย คือ ต้องการใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการส่งออก (ธนาคารแห่ง ประเทศไทย , 2525 : 182) ซึ่งนับได้ว่าเป็นเครื่องมือหรือมาตรการประเภทแรกที่รัฐบาล ได้นำมาใช้ และเป็นการให้สิ่งจูงใจต่อการส่งออกโดยตรง (Pure incentive scheme)^{1/} เช่นเดียวกับการให้สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ โดยคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

นับตั้งแต่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้เริ่มในความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อการส่ง ออกตั้งแต่ปี 2499 เป็นต้นมา มูลค่าการให้ความช่วยเหลือได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ จากมูลค่า 326 ล้านบาทในปี 2502 เป็น 77,234 ล้านบาทในปี 2526 หรือราวร้อยละ 52.7 ของ มูลค่าส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย หากพิจารณาในแง่นี้แล้ว นับว่าธนาคารแห่งประเทศไทย ประสบผลสำเร็จ เป็นอย่างยิ่ง (แม้ว่าอาจจะมียุทธศาสตร์ด้านการกระจายการให้ความช่วยเหลือ แก่ผู้ส่งออกรายใหม่ และ/หรือรายย่อย) แต่หากพิจารณาถึงแง่ของผลการให้ความช่วยเหลือ ทางการเงินเพื่อการส่งออกต่อการเพิ่มขึ้นของปริมาณการส่งออกนั้นยัง เป็นที่น่าสงสัยว่าจะมี หรือไม่ หรือ เพิ่มขึ้นมาน้อยเพียงใด และต้นทุนทางการเงินในการให้ความช่วยเหลือทาง การเงินเพื่อการส่งออกจะคุ้มกับรายได้จากการส่งออกที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ จะได้ทำการศึกษาและกล่าวถึงในบทต่อไป

^{1/} นอกจากนี้ยังมีมาตรการให้สิ่งจูงใจต่อการส่งออกในรูปของ มาตรการชดเชยต้นทุนการผลิตของผู้ส่งออก (Compensatory incentive scheme) เช่นการยกเว้นและการชดเชยภาษี เป็นต้น

ตารางที่ 4.1 อัตราการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่แท้จริง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

2526

	บาลาสาขา	คอร์เทน
อุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออก ^{1/}	18.24	14.63
อุตสาหกรรมที่แข่งขันกับสินค้าเข้า ^{2/}	305.41	150.37
อุตสาหกรรมที่ไม่แข่งขันกับสินค้าเข้า ^{3/}	85.66	66.73

หมายเหตุ 1/ Exporting industries หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าส่งออกมากกว่าร้อยละ 10 ของผลผลิตของอุตสาหกรรมนั้น

2/ Import competing หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีมูลค่านำเข้ามากกว่าร้อยละ 10 ของอุปทานภายในประเทศของอุตสาหกรรมนั้น

3/ Non-import competing หมายถึง อุตสาหกรรมที่มีมูลค่านำเข้าต่ำกว่าร้อยละ 10 ของอุปทานภายในประเทศของอุตสาหกรรมนั้น และมีมูลค่าส่งออกต่ำกว่าร้อยละ 10 ของผลผลิตของอุตสาหกรรมนั้น

ที่มา: Narongchai Akrasanee (1985 : 79)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงที่ปรับค่า

ปี	การคืนและ ชดเชยภาษี	เงินช่วยเหลือ ด้านอัตราดอกเบี้ย	อัตราแลกเปลี่ยน เปลี่ยนทางการ	หน่วย: บาทต่อดอลลาร์		
				อัตราแลกเปลี่ยน แท้จริง (PW/PT) จริง	ตัวปรับค่า (PW/PT)	อัตราแลกเปลี่ยน แท้จริงปรับค่า
2515	0.7190	0.3658	20.9	21.98	1.074	23.61
2516	0.5568	0.3622	20.7	21.62	0.999	21.60
2517	0.3590	0.3570	20.4	21.12	0.993	20.97
2518	0.3488	0.3570	20.4	21.11	1.000	21.11
2519	0.4019	0.3570	20.4	21.16	1.004	21.35
2520	0.4590	0.3570	20.4	21.22	0.996	21.14
2521	0.5284	0.3570	20.4	21.29	0.910	19.37
2522	0.5146	0.3587	20.5	21.37	0.894	19.10
2523	0.5310	0.5637	20.5	21.59	0.882	19.04

ที่มา: จาก Somsak Tambunlertchai and others (1984 : 110)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.3 อัตราแลกเปลี่ยนแท้จริงปรับค่าไม่รวมเงินช่วยเหลือด้านอัตราดอกเบี้ย

หน่วย: บาทต่อดอลลาร์

ปี	การคืนและ ชดเชยภาษี	อัตราแลกเปลี่ยน ทางการ	อัตราแลกเปลี่ยน แท้จริง	ตัวปรับค่า (PW/PT)	อัตราแลกเปลี่ยน แท้จริงปรับค่า ^{1/}
2515	0.7190	20.9	21.6190	1.074	23.22
2516	0.5568	20.7	21.2568	0.999	21.24
2517	0.3590	20.4	20.7590	0.993	20.61
2518	0.3488	20.4	20.7488	1.000	20.75
2519	0.4019	20.4	20.8019	1.004	20.89
2520	0.4590	20.4	20.8590	0.996	20.78
2521	0.5284	20.4	20.9284	0.910	19.04
2522	0.5146	20.5	21.0146	0.894	18.79
2523	0.5310	20.5	21.0310	0.882	18.55

หมายเหตุ: ^{1/}ไม่รวมเงินช่วยเหลือด้านดอกเบี้ย

ที่มา: จากตารางที่ 4.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 ตัวเงินเพื่อการส่งออก จำแนกตามที่มาของแหล่งเงินทุน

หน่วย: ล้านบาท
ร้อยละ

	ยอดคงค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม				
	2519	2520	2521	2522	2523
ยอดคงค้างทั้งสิ้น	7,070	7,034	10,175	14,540	14,980
ร้อยละ	100	100	100	100	100
ยอดขายลดตั๋วแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย	3,653	3,192	4,591	9,650	8,382
ร้อยละ	51.7	41.3	45.1	66.4	56.0
ยอดที่ไม่ได้ขายลดตั๋วแก่ธนาคารแห่งประเทศไทย	3,417	4,542	5,584	4,890	6,598
ร้อยละ	48.3	58.7	54.9	33.6	40.0

ที่มา: จากธนาคารแห่งประเทศไทย (1981: 24)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย